

گوشه گیری در کودکان و شیوه های پیشگیری آن

یکی از مسایل و مشکلاتی که در سازگاری کودکان، اختلال ایجاد می کند، انزوا-گزینی و کناره گیری آنهاست. در این نوشته کوتاه سعی می کنیم به توضیح این مسأله پرداخته، شیوه های پیشگیری از آن را مطرح سازیم. عده ای معتقدند، کودک روی گردان مضطرب است و همین اضطراب نمی گذارد دوستان جدیدی پیدا کند، اما از رابطه با دوستان قدیم لذت می برد.

مطالعه گرین وود نشان می دهد که بین ۵ تا ۲۸ درصد کودکان پیش دبستانی با میانگین ۲۵ درصد، جزو کودکان انزوا طلب به حساب می آیند، همین مطالعه روشن می سازد که بین ۱ تا ۳ درصد کل جمعیت، در طبقه افراد گوشه گیر جای می گیرند.

انزوا و دوری از دوستان و همسالان در اوایل زندگی، کودک را در معرض خطر مشکلات سازگاری بعدی قرار می دهد. گفته می شود نداشتن رابطه خوب با دوستان و همسالان با میزان بالای خلافتکاریهای دوران نوجوانی و ترک تحصیل مربوط است.

نشانه های مرضی واکنش کناره گیری عبارتست از خجالت، گوشه گیری، حساسیت، اضطراب و نواضع بی دلیل.

این کودکان از برقراری تماسهای بین فردی یا روابط رضایت بخش با افراد بیگانه پرهیز می کنند، آثار کمرویی و خجالت در صدای آنها

محمد نریمانی

در این مواقع براستفاده از همسالان (الگو) به عنوان عامل تغییر کودکان گوشه‌گیر تاءکید کرده‌اند. معمولاً "کودک گوشه‌گیر دچار احساس حقارت است پس به‌جای سرزنش باید او را مورد محبت و تشویق قرار داد. باید والدین و اطرافیان سعی کنند، اعتماد به نفس از دست رفته کودک را به‌هر طریق ممکن به وی برگردانند، و او را در معرض موفقیت قرار دهند. یکی از راههایی که برای تقویت اعتماد به نفس کودک مطرح می‌کنند، این است که به خاطر کار خوبی که انجام داده، مورد تشویق و تاءیید قرار گیرد. یعنی هرگاه کودک کار مفیدی انجام دهد، هر قدر کم ارزش هم باشد، باید مورد تشویق قرار گیرد، تا از این طریق بتوان فکر کودک را که بیشتر در اطراف شکست دور می‌زند، منحرف ساخت.

باید کودک را متوجه کنیم که او نیز فرد ارزشمندی است. همچنین باید به او تلقین نماییم که می‌تواند هر کاری را انجام دهد.

هرگز نباید کودک منزوی خود را با دیگران مقایسه کرد، زیرا این امر باعث تزلزل استقلال شخصی او می‌شود. بدیهی است که هر کودکی هم نکات مثبت دارد و هم جنبه‌های منفی، اما نباید بر نکات منفی او انگشت گذاشت، بلکه باید سعی نمود که نکات مثبت کودک گوشه‌گیر را برجسته ساخت. بدانید که شکست‌ها، خواریها و سرافکنده‌ها با سانی می‌تواند حوزه معاش‌سرت کودک را محدود سازد و این شاید نشاءت گرفته از انتظارات بیش از حد والدین باشد.

نباید انتظار پیروزی صد درصد در همه موقعیتها را از کودک داشت، بلکه باید به جای این انتظار، کودک را تشویق به سعی و تلاش نمود.

پیداست و ممکن است یا نجوا صحبت کرده، یا برای فرار از مورد توجه قرار گرفتن، خود را پشت دیگران یا میلمان پنهان کنند. سرخ شدن از خجالت، دشواری در صحبت کردن و شرمساری از خصوصیات آنهاست. کودکان کمرو بیش از اندازه به شکست خود فکر می‌کنند. اینها دانش‌آموزانی هستند که به‌جای بدرفتار کردن، کم رفتار می‌کنند، مانند دانش‌آموزانی که مدام در گوشه‌ای کز می‌کنند، با کسی صحبت نمی‌کنند و یا ناخنهای دستشان را می‌چونند. این کودکان به علت محرومیت یا داشتن خانواده‌ای بی‌کفایت و گره‌های احساسی به رویاهای روزانه و خیالی پناه می‌برند. کناره‌گیری ممکن است محصول یک نقص عضو یا بیماری باشد. شکستهای مکرر در زندگی، ناکامی، غفلت والدین یا الگوهای نادرست والدین، همه ممکن است به چنین رفتاری منتهی گردد.

حمایت والدین از کمروئی و کناره‌گیری کودک در دوران کودکی می‌تواند اساس این مشکل باشد. یکی از دلایل کمرویی این است که شخص کمرو به دلیل توقع بی‌جای اطرافیان، قادر نیست شکست خود را هضم کند. بطور کلی علل اصلی آن عبارتند از حساسیت زیاد از حد، احساس حقارت، عدم اعتماد به نفس، ترس و وا همه.

والدین باید توجه داشته باشند که افزایش تماس با همسالان را تقویت نمایند. حتی دیده شده، نمایش فیلمهای تهیه شده از الگوها برای کودک گوشه‌گیری که در سطح پیش دبستانی است می‌تواند در رفتار او تاءثیر مثبت بگذارد.

عده‌ای معتقدند که شکستهای مکرر کودکان به چنین رفتاری (انزواگرینی) منتهی می‌شود.

قرار می گیرد، گوشه گیر می شود. وقتی که مادر به دخترش می گوید: " زهرا از تو خیلی زرنگتر است"، درچنین حالتی درکودک باورهای منفی نسبت به خود ایجاد می شود. همچنین والدین بایستی خودشان اجتماعی و فعال باشند تا الگوی مناسبی برای فرزندان محسوب شوند و اگر عدم مهارت کودک سبب کمروبی او شده است، درافزایش توانایی او کوشش نمایند.

باید کودک را به سوی تلاشهای مختلف هنری و ورزشی سوق داد، زیرا شرکت دراین فعالیتها نه تنها کودک را از انزوا بیرون می کشد، بلکه در رشد اجتماعی او تاءثیر بسزایی دارد.

والدین نباید درنزد این و آن بگویند کودک ما خجالتی است ویا درموقع غذا خوردن، مادر برایش غذا بکشد، این مسأله خود خجالتی بودن را به کودک تلقین کرده، سبب تثبیت این صفت می گردد.

یکی دیگر از مسایلی کهوالدین باید بدان توجه کنند ابراز علاقه و توجه یکسان به فرزندان است، زیرا بی مهری وتبعیض باعث ایجاد احساس حقارت می شود، که پیامد آن انزواگزینی می تواند باشد.

حتی ممکن است کمروبی ناشی از ترس باشد، کودکی که توسط والدین و اطرافیان از نظر زیبایی، مهارتها و تواناییها مورد ارزیابی منفی

منابع انگلیسی

- WARREN. JONES, JUNATHAN M. CHEEK AND STEPHEN. R. BRIGYS SHYNESS- PERSPECTIVES ON RESEARCH AND TREATMENT PLENUM PRESS, 1986
- BEYOND SOCIAL WITHDRAWL- JOURNAL OF HUMAN DEVELOPMENT, KARGER- 1990
- GOTTMANN, J.M. TOWARD DEFINITION OF ISOLATION IN CHILDREN, 1977

منابع فارسی

- ۱ - مقدمه ای بر روان شناسی و آموزش و پرورش کودکان استثنایی، نوشته دکتر غلامعلی افروز
- ۲ - اختلالات رفتاری درکودکان، نوشته ریناویکس - نلسون و همکار، ترجمه نفی منس طوسی
- ۳ - زمینه روان شناسی (جلد اول)، نوشته هیلگارد واتکینسون، ترجمه براهنی و همکاران
- ۴ - روان شناسی کودک، نوشته سیروس عظیمی
- ۵ - احساس کهنتری، نوشته دکتر محمود منصور
- ۶ - روان شناسی کودکان ونوجوانان استثنایی، نوشته میلانی فر
- ۷ - دانش آموزان وکودکان استثنایی، نوشته مریم سیف نراقی - عزت الله نادری
- ۸ - روان شناسی مرضی کودک، نوشته دکترآزاد
- ۹ - خلاصه روان پزشکی، نوشته کابلان، ترجمه پورافکاری

انجمن اولیاء و مربیان جمهوری اسلامی ایران

واحد انتشارات

"نشریه پیوند"

پیوندمان را با "نشریه پیوند" بیشتر کنیم.

پیوند حاصل دیدگاه‌های تربیتی جمعی از استادان و صاحب نظران تعلیم و تربیت و مربیان محرب کشور است.

پیوند با بهره گیری از تعالیم عالیه مکتب اسلام، حاوی مهمترین مباحث آموزشی، روشهای تربیتی و یافته های روان شناسی و علوم تربیتی است.

برای این که هرماه پیوند تقدیم حضوربان بشود، لطفاً "برگ اشتراک زیرورا" تکمیل کنید و به دفتر نشریه پیوند ارسال فرمائید.

انجمن اولیاء و مربیان جمهوری اسلامی ایران

تقاضای اشتراک مجله آموزشی و تربیتی پیوند

انجمن اولیاء و مربیان

نام و نام خانوادگی: _____ میزان تحصیلات: _____ سن: _____
 نعل: _____ منقاصی اشتراک جدید منقاصی تجدید اشتراک
 دسانی: استان: _____ شهر: _____ خیابان: _____
 کدپستی: _____ تلفن: _____ نامریخ: _____ امضاء: _____

لطفاً مبلغ ۱۵۰۰ ریال برای اشتراک یکساله پیوند (۱۲ شماره) به حساب ۸۰۴ بانک صادرات شعبه ۱۰۴۳ خیابان فلسطین، واریز نموده، رسید آن راهمراه با این برگ به نشانی تهران، خیابان انقلاب، خیابان فخررازی، نبش سزاوار، پلاک ۱۸۶ دفتر نشریه پیوند و با صندوق پستی ۱۶۳۷ - ۱۳۱۸۵ ارسال فرمایید.

تلفن مجله ۶۴۰۷۱۱۶ و ۶۴۸۷۷۰

« در صورت تغییر آدرس سریعاً "دفتر مجله را مطلع فرمائید. »

